

METODOLOŠKO POJASNILO

Mojca Pogačnik

RAČUNI SNOVNIH TOKOV

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Računi snovnih tokov, Slovenija, letno (Prva objava)

December 2024

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	3
6	DEFINICIJE.....	4
7	POJASNILA.....	5
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	6
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	6
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	7

1 NAMEN

Namen objave podatkov je spremljanje snovnih tokov, ki potekajo iz okolja v gospodarstvo, v gospodarstvu in od tam nazaj v okolje.

Ključne statistike, ki jih objavljamo, so:

- izkoriščanje domačih virov,
- uvoz in izvoz,
- kazalniki.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)
- Uredba (EU) št. 691/2011 Evropskega parlamenta in Sveta o evropskih okoljsko-ekonomskih računih z dne 6. julija 2011 (CELEX: 32011R0691)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enote, ki jih opisujejo podatki, so vse snovi, ki prihajajo v gospodarstvo, da se bodo tam nadalje uporabile, bodisi v proizvodnih postopkih bodisi v potrošnji. To so vse trdne, tekoče in plinaste snovi (voda in zrak se ne upoštevata, vsebnost vode v snoveh pa se upošteva). Glede na izvor se snovi delijo na snovi domačega izvora oz. domače izkoriščanje in na uvožene/izvožene snovi. Podatki so prikazani v tisoč tonah.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enote opazovanja so subjekti, ki uporabljajo snovi (vse trdne, tekoče in plinaste snovi; voda in zrak sta izključena, vključena pa je vsebnost vode v snoveh) za nadaljnjo rabo; bodisi za uporabo v proizvodnih postopkih bodisi za potrošnjo.

Izbor enot opazovanja je poln. To pomeni, da so v raziskovanje zajeti vsi snovni tokovi, ki vstopajo v gospodarstvo za nadaljnjo rabo in so povezani z dejavnostmi vseh rezidenčnih enot nacionalnega gospodarstva ne glede na njihov geografski položaj.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo letno.

Za raziskovanje Računi snovnih tokov smo uporabili podatke iz administrativnih virov in iz statističnih raziskovanj. Glavni viri so bili podatki iz statističnih raziskovanj s področja kmetijstva (Doseženi pridelki zgodnjih posevkov in zgodnjega sadja, KME-ZGK-P; Doseženi pridelki poznih posevkov, sadja in grozdja, KME-POZK-P; Popis intenzivnih sadovnjakov, POPIS-SAD/5L), gozdarstva, ribištva (Morski gospodarski ribolov, RIB-MOR; Vzreja vodnih organizmov in športni ribolov, RIB-SLV/L), energetike ter uvoza in izvoza.

Podatke o pridobivanju mineralnih surovin smo pridobili iz poročil Geološkega zavoda RS, podatke o odvzemu živali (lovu) pa iz poročil Zavoda za gozdove. Podatke o emisijah v vodi in zraku smo dobili od Agencije Republike Slovenije za okolje (ARSO), podatke o posipnih materialih razpršenih na cestah pa od DRI upravljanje investicij, d. o. o.. Za izračun kazalnikov na osebo smo uporabili podatke o povprečnem številu prebivalcev v posameznem letu, za izračun kazalnikov snovne produktivnosti pa podatke o BDP v EUR (verižno ocenjen v menjalnih tečajih za leto 2010, referenčno leto 2010) in podatke o BDP v standardih kupne moči iz Eurostatove Eurobaze.

6 DEFINICIJE

Računi snovnih tokov (RST) omogočajo spremljanje celotne potrošnje oz. porabe naravnih virov in s tem povezanih posrednih snovnih tokov in tudi izračunavanje kazalnikov. Sistem spremljanja domačega gospodarstva na podlagi metodično organiziranih računov snovnih tokov obsega vse snovi, ki so bile rabljene ali uporabljene v gospodarstvu. **Računi snovnih tokov v ekvivalentu surovin** - s pomočjo ekvivalentov surovin (RME), predelane snovi (polizdelke in končne izdelke) pretvorimo v surovine.

Izkoriščeni domači viri (IDV) obsegajo snovi domačega izvora, tj. snovi, ki jih črpamo iz nacionalnega okolja.

Neposredni vnos snovi (NVS) zajema vse trdne, tekoče in plinaste snovi, ki pridejo v gospodarstvo, da bodo tam nadalje uporabljene. Vrednost kazalnika neposredni vnos snovi izračunamo tako, da količini domačih izkoriščenih snovi (IDV) prištejemo celotno količino uvoženih snovi.

Domača poraba snovi (DPS) meri celotne količine vseh snovi, neposredno uporabljenih v gospodarstvu (posredni tokovi se ne upoštevajo). Kazalnik je definiran na enak način kot drugi fizični kazalniki. Izračunamo ga tako, da vrednost kazalnika NVS zmanjšamo za vrednost celotne količine izvoženih snovi.

Fizična trgovinska bilanca (FTB) je definirana nasprotno kot denarna trgovinska bilanca, upoštevajoč dejstvo, da se v ekonomiji denar in blago gibljeta v nasprotni smeri. Vrednost kazalnika fizična trgovinska bilanca izračunamo tako, da od količine celotnega uvoza snovi odštejemo količino celotnega izvoza snovi. Pozitivna vrednost tega kazalnika pokaže neto uvoz snovi, negativna pa neto izvoz snovi.

Output domačih procesov vsebuje podatke o iznosu oz. outputu snovi iz gospodarstva nazaj v okolje, t.j. meri vpliv proizvodnih procesov na okolje.

Snovna produktivnost odraža razmerje med bruto domačim proizvodom (BDP) in domačo porabo snovi (DPS). Za prikaz gibanja snovne produktivnosti v času na enem geografskem območju se uporablja BDP v EUR, verižno ocenjen v menjalnih tečajih za leto 2010, referenčno leto je 2010 (BDP_{2010}). Za primerjavo snovne produktivnosti med državami pa se uporablja BDP v standardih kupne moči (BDP SKM).

Vnos surovin (VSu) zajema surovine, ki pridejo v gospodarstvo, da bodo tam nadalje uporabljene. Vrednost kazalnika vnos surovin izračunamo tako, da količini domačih izkoriščenih snovi (IDV) prištejemo celotno količino uvoženih surovin.

Poraba surovin (PSu) oz. snovni odtis meri celotne količine vseh surovin, neposredno uporabljenih v gospodarstvu. Izračunamo ga tako, da vrednost kazalnika VSu zmanjšamo za vrednost celotne količine izvoženih surovin.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

KN - Kombinirana nomenklatura

<https://www.stat.si/StatWeb/Methods/Classifications>

CPA - Klasifikacija proizvodov po dejavnostih

<https://www.stat.si/StatWeb/Methods/Classifications>

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Postopkov urejanja podatkov nismo uporabili.

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja niso smiselni.

OBDELAVA PODATKOV DRUGO

Podatke prevzamemo iz različnih administrativnih in statističnih virov in jih preračunamo skladno z Eurostatovo metodologijo za račune snovnih tokov. Prevzete podatke tabeliramo. Obdelavo končamo s pripravo tabel, urejenih po vrednostih določenih spremenljivk. Pri končni analizi podatkov podatke po posameznih spremenljivkah primerjamo s podatki iz prejšnjega leta. Morebitne večje razlike v vrednostih še dodatno preverimo. Ko so podatki obdelani, sledita končni izračun in objava podatkov.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

Natančnosti ne izračunavamo.

7.5 DRUGA POJASNILA

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: Okolje – Okoljski računi – [Računi snovnih tokov](#). Objavljeni podatki so absolutni, razvrščeni po kategorijah snovi na ravni Slovenije.
- Prva objava (Okolje, Okoljski računi): »Računi snovnih tokov, Slovenija, letno
- Evropski statistični urad (Eurostat)

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasnih podatkov ne izkazujemo. Objavimo le končne podatke.

Če pride do revidiranja vhodnih podatkov, revidiramo tudi podatke v računih snovnih tokov.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

V časovni vrsti ni prišlo do prelomov, zato so vse časovne točke primerljive. Trenutno so na voljo podatki za obdobje 1995–2023.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Podatkov za to raziskovanje SURS ne zbira z vprašalnikom.

Poročilo o kakovosti

- Standardno poročilo o kakovosti za raziskovanje MFA – Računi snovnih tokov (MFA),
- Letno poročilo o kakovosti za raziskovanje MFA – Računi snovnih tokov (MFA),

področje: Okolje, podpodročje: Okoljski računi

Priročnik za Račune snovnih tokov:

<https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/-/ks-gq-18-006>